

Petra JANOŠŤÁKOVÁ, *Traktát Řehoře Hrubého z Jelení Jana Antonína Kampánského knihy o tom, kterak má spravován býti úřad*, České Budějovice 2009 (= bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 80 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Výzkum tvorby českých humanistů z přelomu 15. a 16. století představoval spíše doménu literárních historiků, zejména Emila Pražáka či Josefa Truhláře, než samotných historiků. Přesto lze v jejich tvorbě nalézt díla, v převážné míře rukopisná, která by neměla uniknout pozornosti historiků (jak ostatně ukázal například Josef Macek). Pro výzkum politiky a politické kultury měst na přelomu pozdního středověku a raného novověku to platí pro jeden z traktátů známého humanisty Řehoře Hrubého z Jelení, který je překladem soudobého latinského pojednání Jana Antonína Kampánského. Hrubý ho včlenil do tzv. Velkého sborníku, který tento překlad otevírá, a věnoval ho radě Starého Města pražského. Nejen tato dedikace, ale i některé pozdější opisy traktátu stejně jako skutečnost, že pravděpodobně byl vydán také tiskem, svědčí o tom, že se jednalo o dílo skutečně čtené, byť z tvorby Řehoře Hrubého patří k těm méně známým.

Petra Janošťáková si svou bakalářskou práci věnovanou zmiňovanému traktátu rozvrhla do dvou, či spíše tří částí. V první kapitole se věnovala osobě překladatele, tedy zmiňovaného Řehoře Hrubého. Ve zdařilém, kompilativně pojatém biogramu se jí podařilo shromáždit všechny bohužel jen velmi stručné zmínky o jeho životě, které se objevily v dosavadních pracích; kromě toho se věnovala také dalším humanistům, s nimiž udržoval styky, i jeho literární tvorbě.

Ve druhé kapitole se poté zaměřila již na samotný studovaný rukopis. Nejprve podala popis celého sborníku, v němž se jeho text nachází. Správně přitom rozpoznala, že vlastní traktát je rozdělen na tři části, stejně jako že do něj byla poněkud neorganicky včleněna předmluva k celému Velkému sborníku. Rozboru všem třím částem pak Petra Janošťáková věnovala stěžejní část své bakalářské práce. První část byla zaměřena na správné morální vlastnosti ideálního úředníka, v českém prostředí členů městské samosprávy, v nichž se měly zrcadlit zejména hodnoty správného křesťana. Druhá část se pak věnovala objasnění správného výběru poradců, přičemž je v ní vyzdvihována přímá souvislost mezi vlastnostmi úředníka a kvalitou správy města. Tématem třetího oddílu je poté role úředníka při rozsuzování při, neboť městské rady byly ve většině českých měst personálně totožné s městským soudem. Kromě morálních

rad obsahuje text traktátu i některé dobově oblíbené alegorie, například přirovnání sociálního organismu města k lidskému tělu. Poslední třetí část předkládané bakalářské práce představuje důkladná edice celého traktátu (s. 43-76).

Přestože Petra Janošťáková se nespokojila s edicí paleograficky ne zcela jednoduchého a poměrně obsáhlého textu a pokusila se o jeho interpretaci, některé otázky zůstaly nezodpovězeny. Jedná se především o otázku, nakolik byl Hrubého překlad „pouhým“ překladem původního Kampánského díla a nakolik se od něho případně odlišoval či byl Hrubým doplněn (např. o některé narážky na aktuální politickou a mocenskou situaci v království). Druhá otázka by mohla souviset s další recepcí Hrubého překladu. Na obě otázky ale není možné odpovědět na základě studia jednoho rukopisu a přesahovaly by tudíž zadání bakalářské práce.

Traktát Řehoře Hrubého z Jelení představuje pozoruhodný příspěvek k politickému myšlení měšťanů na přelomu pozdního středověku a raného novověku. Je z něho dobře patrná (nejen) humanistická závislost na starověkých autoritách stejně jako zdůrazňování boží vůle a morálních zásad úředníků.

Bakalářskou práci Petry Janošťákové doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm **v ý b o r n ě**.

Jindřichův Hradec, 20. srpna 2009

PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.